

רשמה א.ב.

פרוטוקול מספר 48/ד' מישיבת הוועדה לעניני פנים
שנתקיימה ביום ג', כ"ו באלול תשי"ט - 29.9.59
בשעה 10.30

שנתפיים:

- י. ריפתין - יו"ר
- ס. אונא
- ע. דגני
- י. ישעיהו
- ח. לנדאו
- ח. צדוק
- י. שופמן

דר-היום:

מאורעות ואדי-סאליב (סיכום)

יו"ר י. ריפתין:

אני פותח את הישיבה.

בישיבה הקודמת סיימנו את הדיון, ועתה עלינו

קבל מסקנה.

קיבלתי הצעה לסיכום מאת ח"כ לנדאו, האומרת:

"הוועדה קובעת כי:

(א) הדין-וחשבון של הוועדה הציבורית לענין מאורעות 9.7.59 בואדי סאליב, בראשותו של השופט ד"ר עזיקוני, משקף תכונה את הדקע חברתי שהביא את ציבור האזרחים המתגורר בואדי-סאליב למצב של מרידות עמוקה, שר בעקבותיה הגיע לידי התפרעויות חמורות ומעציבות;

(ב) היריות ביום 8.7.59 אשר נודו ע"י שוטרים והיו פ"י קביעת המשטרה בלתי מוצדקות - היו את הגורם המכריע להתפרצויות להתפרעויות; מתקבל על הדעת כי למרות המרידות הקיימת, לולא נורתה היריה, א היו מתרחשים המאורעות שקרו;

(ג) השימוש באלימות במדינה חפשית להשגת מטרה ציבורית לשהי, פסול לחלוטין;

(ד) שוחד כספי ואחר מצד מפלגות לקניית בעלי השפעה בין ושב וואדי סאליב, למען זכות בתמיכתם, היא לא רק תופעה פסולה לגופא, אלא אף ביאה לידי דימורליזציה, חרהור ריב ובטיונות השתלטות באמצעים בלתי מוסריים. עדת החקירה קבעה כי "אפשר להביא את העדויות שנשמעו בפנינו על קבלת כספים "ליכוד יוצאי צפון אפריקה" מ"מקורות שונים" שהעדים סירבו לגלותם". כפי נמטר מפי הנוגעים בדבר בעתונות, השתמשו באמצעי קניית אנשים בואדי-סאליב, מפלגות מפא"י ואחדות-העבודה;

(ה) קביעת ועדת החקירה על ש"שכונה כזו כואדי סאליב ין לה זכות קיום בעיר מודרנית כחיפה, ומכל מקום, כשהיא קיימת, היא נזקקת מידה גדושה של שירותי בדיק, החזקה וטיפול" - מטילה למעשה את חומרת האחריות ל הנהלת עיריית חיפה מחמת הזנחותיה;

(ו) ועדת החקירה סיכמה: "הוועדה משוכנעת כי בקרב חלקים יכרים של הישוב מיוצאי צפון אפריקה, בעיקר מרוקו, קיימת הרגשה עמוקה של יפוח ואף אפליה כלפיהם. במקרים קיצוניים אף קיימת הרגשה של אפליה מכוונת...

עדת הפנים - 29.9.59

י"ר י. דיפתין:

אופן טבעי ברור שהרגשות אלה מהדהדות בעיקר בחלקים של ריכוזים שלא נקלטו ליטה מלאה במסגרות הקיימות והן ציזונות יום יום, שעה שעה, מתוך מצבים ובדתיים של חוסר עבודה, העדר דיור מתאים, סיכוי מועט לאפשרות התקדמות ויחס לזול מבחורץ. לאור הסיכום הנ"ל, מוסלת האחריות הישירה לקיומו של מצב חסור ה על הממשלה;

ז) על עיריית חיפה לדאוג להדיסת כוכים, מאורות ומבנים עועים בלתי ראויים לדיור ולהקים במקומם שיכונים כדוגמת עיריית אחרות, אשר תרו בעינת דומות אם כי לא טיפלו באותו זמן בפעולות דאווה;

ח) על הממשלה לדאוג לקליטה כלכלית, תרבותית והברותית משית של תושבי משכנות עוני כגון ואדי סאליב ואחרים, כדי לעקור את תחושת אפליה והקפוח הקיימים ולאפשר את התקדמותם והתערותם המלאות והמהירות של זרחים אלה במדינה;

ט) יש לקבל את המלצת ועדת החקירה להקמת רשות מיוחדת זירוז תהליך מיזוג הגלויות במדינה וגם למנות מועצה ציבורית ע"י רשות זו.

לאור ההצעה הזאת אני מבין שח"כ לנדאו לא קיבל את צעתי שנקבל כאן מסקנה מאוחדת, פה-אחד. וכיוון שכך - אני מעמיד את הצעתו וא לצבועה.

החלטת: לא לקבל את הצעת הסיכום של ח"כ לנדאו.

י"ר י. דיפתין: הוצעה בישיבה הקודמת הצעה שניה לסיכום, האומרת (ואין זה עדיין ביסוס סופי): (1) שוועדת הפנים מאשרת ביסוד מבלי להתחייב לצבי הפרטים) את מסקנותיה של ועדת החקירה בראשותו של השופט ציוני; (2) שוועדת הפנים ממליצה לפני הממשלה, בהתאם להמלצות הדו"ח, להקים שות מתאמת קבועה לשם טיפול מתמיד בבעיות מיזוג הגלויות בארץ.

לנדאו: אני מציע להוציא את המלה "מתאמת" ולהשאיר רק "רשות". הממשלה בלאו הכי היא שתמנה את הרשות, והיא תמנה סתם רשות, מבלי שאנו כאן נגדיר את תפקידיה.

אני מתנגד להשמיט את המלה "מתאמת".

י"ר י. דיפתין: אני אינני עומד על נקודה זו, ואינני רואה אותה בעקרונית. עכ"פ, שתי ההצעות שהזכרתי נחקלו ע"י כולם שיבה הקודמת. היתה עוד הצעה אחת שלא נתמכה ע"י כל החברים, הצעה של ח"כ קטין ושלי, שאמרה כי ועדת הפנים ממליצה לפני ועדת הכספים לבחון מחדש את פשרות הביצוע של מלווה הקליטה לשם שימוש חלקי או מלא בכספים לזירוז הבניה.

אונזא: אם ח"כ לנדאו יעמוד על כך שתהיה לו הצעת סיעות - אזי כל ההסכם בדבר סיכום מאוחד נופל. עכ"פ, הסעיף השני של צעת הסיכום כפי שקרא הי"ר נראה לי סתמי מדי. כיוון שלדעתי צריכים היינו ומר שאמנם הענינים הסוציאליים הם בידי רשויות מוסמכות: הרשויות המקומיות, שרד העבודה ומשרד הסעד, וכלפיהם עומדת באמת השאלה של תיאום או הכוונה. אבל א לשם כך דרושה הרשות המיוחדת המוצעת. זו דרושה לשם פעולה בכיוון של מיזוג לוינות, בעיות של יחסים בין-עדתיים וכו', ולא של תיאום בין המשרדים השונים יש להם בלאו הכי סמכויות ביצוע בשטחים השונים. משום כך אינני רואה טעם בסעיף יאמר: הקמת רשות שתתאם בין העיריות והמשרדים השונים. מה שדרוש הוא פתיחה סעיף הזה, ברוח הדברים שאמרת. אחרת אין לסעיף כל ערך.

ישעיהו: הערתו של ח"כ אונזא נראית לי. לא לחינם הציעה ועדת עיצוני הצעה אלטרנטיבית: ועדה מליעצת או רשות מתאמת. ה פירוש "רשות מתאמת" מבחינת מיזוג גלויות?

אעפ"כ, חשוב מאד שנסכם משהו גם בענין זה, ולכן צריך הנוסח שנקבל יהיה חופף את החלטת ועדת עיצוני. כלומר: מצד אחד נסמוך ידינו על דו"ח, ומצד שני נדגיש במיוחד אותו אספקט שלו המדבר על ההצעה האלטרנטיבית - שות מתאמת או ועדה מליעצת, ונבקש מהממשלה שתטיק מסקנות מכך. כל מסקנה שלנו ריכה אפוא להסתמך על הדו"ח של ועדת עיצוני. נוסף לכך הייתי מציע להוסיף מלה ובה על עבודתה של ועדת החקירה בכלל.

לנדאו: אין צורך בכך. לא אנו הקימו את ועדת החקירה, ולא לנו לחלוק לה שבחים.

דגני: אני סומך ידי על הדו"ח של ועדת החקירה. אבל לא הייתי אומר שדוקא ההמלצה האחרונה הזאת היא שתפורג כל הבעיות. ועדה מיעצת או לא - הממשלה היא החייבת לבצע דברים, והיא תתן הדין בפני הכנסת. ועדה מיעצת שתקום לא מתוך צרכיה הפנימיים של הממשלה אלא מתוך קביעה מבהוץ יכולה להיות משהו מסודר ביותר.

אבל לא הייתי מתנגד להחלטה כזאת אם הצעתו זו של יו"ר התקבל ע"י הוועדה פה-אחד. אם לא פה-אחד - אציע אני למחוק את הסעיף זה.

יו"ר י. ריפתין: אינני רואה סתירה בין דבריו של ח"כ לנדאו האומר בהצעותיו: גם רשות מתאמת וגם ועדה מיעצת, ובין הצעה אני מסכים לקבל את הצעת ח"כ לנדאו בנקודה זו שאנו ממליצים לפני הממשלה שהיא תמנה רשות או מועצה. הממשלה תבחון את השאלה גם של רשות וגם של ועדה ע"י הרשות.

אינני רואה סתירה גם בין הדברים הללו ובין דבריו של ח"כ אונא. יש שאלות שצריך לתאם בהן, ויש דברים שצריך לייזום. עכ"פ, אפשר מצוא את ההגדרה המתאימה.

יש לי פניה לח"כ לנדאו: אני חושב שאין זה נאה לצטט מסקנות של ועדת הפנים - כפי שהוא מציע בסיכום שלו - מתוך דו"ח של ועדת חקירה בראשותו של שופט. לא ייתכן להוציא שנים-שלושה משפטים מתוך הדו"ח להדגיש רק אותם בסיכום.

אני חוזר אפוא ואומר: אני חושב שקבלת מסקנות מאוחדות ע"י הוועדה תעשה רושם טוב בארץ ובציבור. אני מוכן ללטש עוד קצת את הניסוח, כל רצוני מאד היה לקבל את המסקנות פה-אחד, כפי שהצעת. אני מוכן להוסיף את העיון הנמצא בסיכום שהציע ח"כ לנדאו: גם רשות מתאמת וגם ועדה מיעצת, וכן-את צעתו של ח"כ אונא שהכוונה היא גם לשטחים יזומים ולא רק לשטחים שבהם עוסקים כיום והדורשים תיאום.

אונא: לדעתי כדאי היה להוסיף עוד משפט האומר: הוועדה ממליצה לפני הממשלה להחיש את הדיון במסקנות.

יו"ר י. ריפתין: אינני מתנגד גם לכך.

ישעיהו: אני מתנגד לכך. הממשלה כבר החליטה מספר החלטות ענייניות בדבר חיסול משכנות עוני, והתחילה בהקמת 5,000 יחידות דיור וכו'. בפירוש לא רצתה לקשור זאת עם ואדי סאליב, כיוון לא רצתה שמישהו יוכל להגיד: החלטות אלו הן תוצאה ישירה של המהומות שהיו לינו להביא אפוא בחשבון שכבר נעשתה פעולת-סה, כבר נתקבלו החלטות, ובכך לינו להסתפק, ולא לחייב את הממשלה לקשור בעתיד כל החלטה במסקנות בענין ואדי סאליב.

הן חלט: לקבל סעיף ראשון של מסקנות האומר: "ועדת הפנים מאשרת ביסוד את מסקנותיה של ועדת החקירה בראשותו של השופט עזיוני";

לקבל סעיף שני של מסקנות, האומר: "ועדת הפנים ממליצה לפני הממשלה, בהתאם להמלצות הדו"ח, להקים רשות מיוחדת מתאמת ויזומת לשם סיפול מתמיד בבעיות מיזוג הגלויות בארץ".

יו"ר י. ריפתין: עכשיו ברצוני לשאול את ח"כ לנדאו אם הוא עומד על כך שהצעותיו שלא התקבלו יתפרסמו כהצעת מיעוט. אני צדי חוזר ומבקש שהמסקנות שהוועדה החליטה עליהן יהיו מאוחדות, ללא הצעת מיעוט. אני מציע לומר כי הוועדה החליטה שלא להיכנס להצעות מפורטות שונות הוצעו ע"י מיעוט שונות.

לנדאו: מבחינה פרוצדורלית אין זה בסדר. הוועדה יכולה לקבל סיכום של הרוב, וסיכומי-מיעוט רבים. אני מבקש אפוא בהוג בהצעתנו כפי שאומר התקבון, ולהניח אותה על שולחן הכנסת כהצעת מיעוט.

ס. אונא:

לדבריו של ח"כ ישעיהו שהממשלה בלאו הכי כבר מטפלת

בעניינים: - זהו בדיוק מה שאני רוצה להדגיש. אני

רוצה שיודגש האספקט הזה שהממשלה פועלת בעקבות הדו"ח - דוקא ההיפך ממה שרואה ח"כ ישעיהו הטוען שהממשלה מסתירה בכוונה שזה נעשה בעקבות הדו"ח.

ולדבריו של ח"כ לנדאו: יש שתי אפשרויות פרוצידורלי

או להביח מסקנות מיעוט על שולחן הכנסת, או שהמיעוט, לאחר שזעזעו נדחתה, פרו על הצעת המיעוט שלו, ואני מבין את דבריו של היו"ר כפניה לח"כ לנדאו ללכת בדרך השנייה. אם ח"כ לנדאו מתנגד לכך - אני משאיר גם לי אפשרות להציע מצד הצעת מיעוט.

היו"ר י. ריפתין:

אם ח"כ לנדאו יעמוד על כך שהצעת המיעוט שלו תונח שולחן הכנסת - אני מוכן לעשות זאת במידה שתתכנס הן

בשבוע הבא. במקרה זה אני מבין את כל החומר על שולחן הכנסת. במידה שהכנסת לא תתכנס - אין להנחה על שולחן הכנסת כל ערך, ואם תעמוד במקרה זה השאלה של פו מסקנות הוועדה בעתוננים - הרי מסקנות הוועדה הן מסקנות הרוב בלבד, ורק הן לבדן יפורסמו.

אפשר בנקל להצביח על שולחן הכנסת שש הצעות מיעוט.

האם יקדם דבר זה את ענין מיזוג הגלויות? כל אחד מאתנו יכול לדבר על נושא מחוץ לכנסת ככל שירצה, בייחוד כיום בתקופת הבחירות. אל מסקנותיה של ועדת טוב מאד יהיה לענין אם יהיו מאוחדות.

בעקבות דבריו של ח"כ אונא לח"כ ישעיהו, אני מוכן

להוסיף את המלה "בהקדם" לבקשתנו שהממשלה תדון במסקנות סופיות.

י. שופמן:

יש הצעת החלטה שהכל מסכימים לה, וזאת מסקנת הוועדה אין זה אומר שלא ייתכנו תוספות שלא נתקבלו על דעת

אותה המטרה שרוצה היו"ר להשיג תושג גם ע"כ שהכל ידעו שאותן המסקנות שנתקנו נתקבלו פה אחד, גם אם מחוץ להן יש עוד הצעות לתוספות של מיעוט שלא נתקבלו פה אחד.

י. ישעיהו:

עוד בישיבה הקודמת הודיע ח"כ בר-רב-האי שאם תהיה הצעת מיעוט - אנו שומרים לעצמנו זכות להצעות משלנו.

כל התוספות של שני עמודים, כגון אלו שהציע ח"כ לנדאו, עושות את כל המסקנות המאוחדות פלסטר.

היו"ר י. ריפתין:

בעקבות דבריו הקודמים של ח"כ אונא ותשובתו של ח"כ ישעיהו שאפשר יהיה להבין כאילו הממשלה לא

עשתה כלום - אני מציע לכתוב את הסעיף השני של המסקנות המאוחדות כדי לקמן: לבקש מהממשלה לקבל את מסקנותיה לגבי הדו"ח, ולתקליף לפני הממשלה, בהתאם למסקנות ועדת עציוני, להקים רשות מיוחדת, מתאמת ויוזמת, לשם סיפול מתמיד בבעיות מיזוג הגלויות בארץ.

הרחלטה:

לקבל את הצעת היו"ר: בראש הסעיף השני של הסיכום להוסיף: "ועדת הפנים מבקשת מהממשלה להסיק את מסקנותיה לגבי הדו"ח של ועדת עציוני, ומטליצה לפני הממשלה..."

היו"ר י. ריפתין:

בזאת אני קובע ששני הסעיפים של הסיכום שנתקבלו - נתקבלו ע"י הוועדה פה אחד. ואני פונה בזאת לכל נצי

הסיעות שלא לעמוד על זכותם להכניס הצעות מיעוט. במידה שיש להם תוספות - הן בימים אלה יכול כל אחד לומר את כל אשר עם לבו מעל במות שונות, ולא כדאי לעזאזל דוקא כאן.

הרחלטה:

(1) הוועדה מאשרת ששני הסעיפים של הסיכום כפי שנתקבלו לעיל - נתקבלו ע"י הוועדה פה אחד;

(2)

חברי הוועדה ישקלו אם אמנם ברצונם לעמוד על כך שהצעותיהם הנפרדות שלא אושרו, יונחו על שולחן הכנסת כהצעות מיעוט.

ח. לנדאו:

אני מזהיר מפני יצירת תקדים בענין זה. אינני מבקש שיצטוו את פוטי הצעותי - אבל שיוגד שבנוסף למסקנה פה-אחד שנתקבלה ע"י הוועדה, היו עוד הצעות לתוספות שהוצעו ע"י תנועת החרוץ

דעת הפנים - 29.9.59

הי"ר י. ריפתינ:
אני מוכן למסור הודעה שדיברו כל חברי הוועדה והוצעו ע"י סיעות שונות הצעות שונות, ולבסוף בתקבלה פה-אחד ההחלטה שנתקבלה. עכ"פ, אם תתכנס הכנסת וסיעה כלשהי תעמוד על פרסום הצעות המיעוט שלה - אודיע על כך גם לי"ת הסיעות כדי שגם הן תוכלנה לעשות זאת.

ובטיוט הישיבה בדצמבר לאחל לכל חברי הוועדה שנה טובה, שנשארו ידידים ונשרת באמונה את מדינת ישראל גם בשנה הבאה ובכנסת החודשה, בין אם נהיה חברי כנסת או לא.

י. שופמן:
בשם הוועדה אני רוצה לצרף את הי"ר ולאחל גם לו שנה טובה.

(הישיבה נועלה ב-11.45)